

SOCIALINIS KRIKŠ IONYB S PAJ GUMAS

„žangos viet oje

Šios studij savait s¹ tema yra *Krikš ionis žmogus komunizmo akivaizdoje*. Atrodo, jog ryšium su šita tema, geriausia bus išgirsti vien liudijim , meditacijas žmogaus, kuris vienuolika met išgyveno komunistin roj ir tai paskelb viešai savo neseniai išleistoje knygoje². Tai pranc zas t vas assumpcionistas, kal j s Soviet S jungoje nuo 1944 met ir gr ž s Pranc zij . Kad geriau su-prastum me, kokia yra katalik socialin s doktrinos reikšm ir koks yra jos paj gumas, duodu jo liudijim apie komunistin roj . Šis liudijimas kartu mums atskleidžia ir vis laisvojo pasaulio tra-gedij dabartin je pad tyje, kada norima « koegzistuoti » su komu-nistiniu pasauliu. Ver iu t vo Jean Nicolas mintis :

« Vienuolika Rusijoje praleist met mano gyvenime paliko p d-sak s moningai, ar nes moningai. Gr žau iš ten savo dvasioje ir su susižav jimo ir su maišto nuotaikomis. Žaviuos atliktais darbais ir negin įjamais pažangos laim jimais ; maišt keliu prieš kain , kuri už atsiektus pažangos laim jimus buvo pareikalauta ; maišt keliu prieš pavergimo metodus, kurie, paskir žmoni eksploata-vim kit žmoni , pakeit bevard s valstyb s ir vienintel s par-tijos eksploatavimu žmoni , tai yra institucij , kurios nepasitenkina žmoniškumo ideal apriboti medžiagin je plotm je, tuo kas galima matyti ir ap iuopti, bet kurios nusikaltimais laiko dr s galvoti ir spr sti kitaip, negu jos dienos š kiais yra nurodžiusios...

Gr žau policijos ir jos metod viešpatavimo parblokštas, ir man kykla klausimas, kod l reikia tiek prievartavimo ir kontrol s, kad tauta b t priversta rodytis linksma, ar tik ti, kad ji linksma yra, jaust si laimingesn ir labiau klestinti, kaip kuri kita tauta pa-saulyje. . .

O gal, pagaliau, visa tai t ra tik kauk , melas pasl pti ruošim didžiausios vergijos visam pasauliui «išlaisvinimo» ir taikoms» priedanga.

¹ Paskaita skaityta Europos L. F. Bi iuli ir Vokietijos Ateitinink Sen-draugi Studij Savait je Königsteine (Vokietijoje) 1959. VIII. 25 d.

² Jean Nicol as, A. A., *Ome ans au Paradis*; Libr. Arthème Fayard, Paris, 1958.

Kaip šie vadovai gal t realizuoti tikr j socialin teisingum , kuriems Tiesa t ra tik momento oportunitizmas, kurie tegyvena ir teišsilaiko tik melu, apgaule, kurie keli milijon žmoni aukos pareikalavo ? Ar socialinis teisingumas tegali b ti tik tiekos didži nusikaltim , melo ir išdaviškumo vaisius ?

Gerai vaisiai negali ant blogo medžio augti.

Bet jei laukuj s laikysenos ir metodai, t sia Jean Nicolas, daug kart pasikeit , vis tiek reikia pripažinti, kad nuo keturiasdešimt met n ra pakeista pagrindin s paži ros n viena jota, nei ryžtas socialistin ir komunistin revoliucij išpl sti vis pasaul .

Kokios beb t vartojamos priemon s, kokie beb t patobulinimai ir pagerinimai atsiekti j krašte, kokie beb t graž s materialiniai laim jimai, kuriuos jie gali mums rodyti, bet kurie, vis d lto, nesuteikia beveik jokios naudos individui ir kurie vis pareikalauja varging situacij , per kurias mes milijonai per jome, — nepamirškime, kad visa tai teturi tiksl griauti tai, k žmogus, tikrai to vardo vertas, žino, jog tai yra pagrindai to, kas jam turi prasm s.

ia yra pavojus ir jis yra labai rimtas. K mes gal sime vakarie i mas ms pasakyti tada, kada geležin uždanga bus atskleista ir kada jos gaus matyti negin įjamus ir gražius materialinius laim - jimus, ir kada stovykl ir deportacij vergija, kraujas, ašaros ir mirtys, kurios nuo keturiasdešimt met gamina tuos turtus, — apskurios propagandos d ka bus perstatytos, kaip entuziastingas jaun j pasišventimas totalitarin s partijos labui ?

Ar neprivalome jau nuo dabar mes pareikšti m s moralin sprendim pagal krikš ionyb s principus, kurie visai neprieštarauja ir n ra kli timi net materialin s civilizacijos klest jimui ir kurie yra laidas teisingumo ir laisv s.

Ko verta žmogui pasaul laim ti, jei jis sielos netenka?

Ir ypa iai visos žmonijos sielos, kuri, viliojama materialin s pažangos, rizikuoja pamiršti tai, kas yra svarbiausia.

Kiek tada reik s auk ir pasišventimo, kad b t surasta pasaulio pusiausvyra, paskendus kraujuje ir purvuose ?

Jei mes pasitenkinsime tik reikalus steb ti taip, kaip juos galime matyti tik per m s pro i , prietar , egoizmo akinius, jei mes nesiryšime suteikti reliatyvin s vert s, kuri pritinka dvasin ms ir materialin ms užma ioms, jei mes pasitenkinsime tik dangstytis paviršutinišku krikš ionyb s ir civilizacijos kiautu, nesigilindami moralinius reikalavimus, kurie j turiniu yra — aš labai bijau, kad m s pabudimas neb t siaubingas ir skausmingas »³.

³ Ten pat, 296-298 psl.

I. Pagrindiniai katalik Bažnyios socialinės doktrinos principai.

Jean Nicolas liudijimas — meditacijos yra šauksmas ne vien jo, bet, — b kime tikri, — vis katalik ir ypa iai vis m s tautie i , kurie per jo koncentracijos stovykl pragar . Šis liudijimas mus įpareigoja pagalvoti, k mes galime padaryti, vaduodamies krikš ionyb s socialine doktrina, spr sdami kartu ir apie jos paj - gum .

Netikslinga b t šio pranešimo ribose pla iai kalb ti apie Katalik Bažnyios socialin doktrin , nes ne toks yra jo tikslas. Tod l labai trumpais bruožais pasitenkinsime tik atžym ti pagrindinius tos doktrinos bruožus, kuriuos visuomet reikia tur ti galvoje.

1. Reikia pripažinti žmogaus asmenybei jos kilnum , jos tikr laisv , jos teises. Reikia elgtis taip, visais teis tais b dais, kad visose srityse socialin s formos garantuot pilnutin asmenin laisv , tiek pasaulin je plotm je, tiek dvasin je.

2. Reikia ginti, proteguoti, atnaujinti šeim jos ekonomin je, dvasin je, moralin je ir teisin je vienov je (unite), jai par pinti erdv s, šviesos, poilsio, šeimos židin netoli darbo vietov s, kad ji gal t atlikti savo misij , aukl ti vaikus, tur ti graž šeimos gyvenim , tiek materialiai, tiek dvasiniai.

3. Suteikti visuomen je darbui viet , kuri jam priklauso, kaip « rankiui reikalingam pasauliui apgal ti, rankiui Dievo skirtam jo garbei», kitaip sakant, reikia darbui gr žinti jo kilnum .

4. Laiduoti darbininkams ir j šeimoms :

a) darbo ir pragyvenimo s lygas (atlyginim , but , nuosavyb), b) galimum pasiekti žmonišk kult r , c) viet , kuri darbininkams priklauso tautos gyvenime.

5. Daryti visk , kad b t siekiama visuomen s vieningumo lojaliai bendradarbiaujant visiems visuomen s sluogsniams ir visoms profesijoms.

6. Aukl ti vis s mon se bendrojo g rio supratim , skelbiant darbu ir gyvais pavyzdžiais socialin teisingum ir socialin meil .

7. Tur ti teising valstyb s s vok . «Jokia socialin institucija, po šeimos, taip stipriai n ra leidusi šakn , kaip valstyb . Jos šaknys yra tv rimo tvarkoje ir valstyb pati yra vienas prigimtin s teis s sudarom j element ». Valstyb s užduotis yra pad ti, globoti, pažadinti vis bendradarbiavim visuomen s gerovei, nepaglemžiant individo, šeimos. Valstyb s pareiga yra b ti teis s ir teisingumo saugotoja.

8. Jungti juridinį santvarką su moraline santvarka. Kiekvienas žmogus turi teisę į juridinį apsaugą: neleistina, kad jo juridiniai padariniai būtų grasinama bet kokiais statymais, leidimo, teismų, policijos, valdžios ar partijų saugliavimo veiksmais.

9. Daryti viską, kad žmonės nebūt amorfinės individualios, bet kad jie būtų tikra, sąmoninga tauta.

10. Nėra tikro socialinio progreso visiems žmonėms ir nėra tikros žmoniškos civilizacijos pamirštant Dievą ir neįžtant Evangelijai, kuri skelbia Bažnyčią. Katalikų Bažnyčios socialinė doktrina pareigoja krikščionis eiti socialines organizacijas ir politines organizacijas, kurios dirba, kad būtų transformuota valstybė. Jinai jiems nurodo principus, kuriais jie turi vaduotis savo veikloje, kokią klaidą jie turi vengti, kokioje dvasioje jie turi dirbti; nurodo kilnumą ir reikalą socialinėms misijoms.

Tai keli pagrindiniai tos doktrinos bruožai, ir juos reikia visuomet prisiminti⁴.

II. Katalikų socialinei doktrinai reiškiama priekaištai

1945 m. bal. 29 d. Pijus XII savo kalboje Italijos Katalikų Akcijos kongresistams yra pareiškęs: «Ji yra privaloma; niekas negali nuo jos nutolti, nes tai būtų pavojinga ir tik jimi ir moralinei santvarkai». Tokia, tad, yra popiežiū nuomonė apie katalikų socialinę doktriną. 1952 m. Pijus XII, kreipdamasis Austrijos katalikus ir per juos visus katalikus, yra raginęs juos «ištikimai sekti katalikų socialinės doktrinos liniją . . . neiškrypstant nei dešinėi, nei kairei . . . nes ilgainiui bet koks iškrypimas būtų pavojingas nutolimas nuo tiesaus kelio»⁵.

1954 m. balandžio mėnesį, Prancūzijos Episkopatas yra pareiškęs, kad «didžiausias nuostolis dabartinėje valandoje yra neatsižvelgimas, ar nežinojimas, Bažnyčios socialinio mokslo»⁶.

Tai atžymdami, nepamirškime, kad katalikų socialinė doktrina skelbia šiuos dalykus:

arba ji apibūdina kai kurias *tiesas*, t.y. reikia tikėti ir apie ką reikia galvoti,

arba ji nustato kai kuriuos *principus*, t.y. reikia daryti, kaip reikia praktikuoti,

⁴ Mgr. Guerry, *La Doctrine sociale de l'Église*, Paris, Bonne Presse, 1957.

⁵ Pijus XII 1952.IX.12 d. kreipimasis per radiją Austrijos katalikus.

⁶ Mgr. Guerry, *La Doctrine sociale de l'Église*, 9-10 psl.

arba ji nurodo kai kurias *vertybei*, kurias reikia gerbti, ginti ir kurias reikia branginti.

Katalik socialin doktrina tuo yra svarbi, kad ji nori prabilti katalik s žin ir j aukl ti ; ji nori apsaugoti moral s d snius, kad neb t moral pažeista nei ekonomin mis, nei socialin mis institucijomis ; Bažny ia, pagaliau, turi misij sujungti visus žmones Kristaus, meil s vienyb je, tod l ji skelbia savo socialin doktrin .

Kokius, tad, mes turime ir kokius kiti turi priekąštus katalik socialinei doktrinai, jei mums kyla klausimas, ar socialiniai krikš ionyb yra paj gi ?

Štai užmetimai, ar priekaištai, kuriuos tenka gird ti.

1. Socialin katalik doktrina esanti pasenusi ir atgyvenusi savo amži . . . Visuomen šiandien yra nebetikinti. Moderniškos valstyb s pa ios organizuoja politik , ekonomin ir socialin santvark .

Atsakymas i tai yra trumpas : katalik socialin doktrina yra nesenstanti. Nuo 1891 m. geguž s, 15 d. katalik socialin doktrina pradedama formuoti su *Rerum novarum* enciklika. Toliau seka Pijaus XI *Quadragesimo anno* enciklika 1931 m., o v liau Pijus XII nuolatos pasisako socialiniais klausimais ir kalba visais aktualiais reikalais. Dabartinis popiežius Jonas XXIII katalik doktrin socialiniais ir valstybiniais klausimais paskelb šiomis enciklikomis : *Mater et Magistr* , 1961 m. geguž s 15 d. ir *Pacem in terris*, 1963 m. balandžio 11 d.

2. Kalb ti apie krikš ionišk civilizacij es nebe manoma. Šiandien civilizacija esanti kita, ji esanti pasaulietiška. — Tai klaida. Paži r kime katedras, paži r kime papro ius. Beveik visame pasaulyje praktikuojami tie patys dalykai, branginamos tos pa ios tradicijos — gimstant, vedantis, mirštant.

3. Valstyb s vengian ios Bažny ios takos. Mat, valstyb s esan ios laicistin s. — Tai reikia išsiaiškinti. Bažny ia jieško žmogaus, ieško, kad b t gerbiamas valstyb s autoritetas. Bažny ia paruošia žmog imtis atsakomyb s kaip šeimos galvos, kaip t v , kaip profesijos žmonis , kaip visuomen s nari ; ji paruošia žmog jo pilietin ms pareigoms ir valstyb s autoriteto gerbimui.

4. Valstyb esanti laicistin . — Daugelis katalik mano, kad socialin katalik doktrina nepripaž sta laicistin s valstyb s. Nereikia ši dalyk painioti. Laicistin s valstyb s supratimas yra tas, kad valstyb yra autonomiška savo veiklos srityse, grynai pasaulietiškuose dalykuose, vykdydama politinius, ekonominius ir administratyvinius, juridinius, karinius bei švietimo reikalus. Katalik socialin doktrina atmeta tik antireligines valstyb s užma ias, bet ne k kit . Bet valstyb , net b dama atskirta nuo Bažny ios, negali pamiršti reli-

ginio veiksnio, religinio fakto, negali nesilaikyti moralini d sni . Valstyb , kuri gerbia s žin s laisv , negali pamiršti Bažny ios ir jos doktrinos socialin je plotm je.

5. Katalik socialin doktrina telie ianti tik katalikus, ji kit nesaistanti. — Bažny ia kreipiasi visus. Ji pageidauja vis lojalus ir veiklaus bendradarbiavimo, kad b t kurta ekonomin ir socialin santvarka, kuri geriausiai atitikt žmogaus kilnumui ir Dievo sakymams. Katalik socialin doktrina spinduliuoja ir visiems ki-tiems, ne vien katalikams. Jos dvasia spindi ir parlament gin uose ir teism sprendimuose bei valstybi vyr kalbose.

6. Socialin katalik doktrina es remiasi prigimt ja teise ir apreiškimu. Šiandien tai netinka. — Katalik doktrina iš apreiš-kimo papildo prigimt j teis , jai neprieštarauja ir gina svarbiau-sias žmogaus teises ir laisv , ji pageidauja žmoniškos ekonomijos, ben-drojo g rio, socialinio teisingumo, broliškos meil s. Kas ia yra prie-šinga žmoniškumui, valstyb s interesams? Ji kelbia sartimo meil ir Dievo meil , — kas ia negera valstybei ir žmonijai ?

7. Katalik socialin dotrina esanti kartu per griežta savo principais ir kartu neaiški pritaikymu praktikoje. — Katalik socia-lin doktrina yra labai lanksti pritaikymo srityje kiekvienai epochai, kiekvienam amžiui, neži rint, kad ji yra griežta savo principuose. Žmogaus asmenyb s supratimas, visuomen s supratimas, žmoni santyki klausimai visuomet lieka tie patys.

8. Pats socialin s doktrinos vardas es s neaiškus. — Nereikia klausimo painioti. Socialin katalik doktrina neturi tos prasm s, kad tai yra ekonomin s sistemos, ar politin s partijos doktrina. Katalik socialin doktrina atsisako pateikti technišk program pasaulietiniais klausimais. Ji tai palieka valdžiai, pasaulie iams. Ji tik nori, kad neb t pamirštas Bažny ios mokslas socialiniais klau-simais ir kad jai neb t draudžiama skelbti savo principus ⁷.

Šalia išvardyt užmetim , štai dar kiti du paskutiniai priekaištai.

9. Viskas es labai gražu. Bet katalik socialin s doktrinos idealas es s taip abstraktus, tolimas, taip nesuderinamas su visa dabartine socialine, ekonomine santvarka, o modernišk pasaulis tur s tiek komplikuot klausim , kad sunku es suprasti, kaip ka-talik socialin doktrina gal t katalik pastangoms duoti tinkam nurodym bei vadovauti j pastangoms, kada kasdien jie tur susi-durti su tikrove ši dien socialiniais klausimais.

Pijus XII dr siai tai yra atsak s. Klausimas sukasi apie tai, kad reikia « visiškos pasaulio reorganizacijos ir visiško atnaujinimo ». «Reikia perorganizuoti pasaul ... Iš laukinio žmogaus reikia j žmo-

⁷ Mgr. Guerry, Ten pat, 32-43 psl.

gumi padaryti, iš žmogaus reikia jį dievišku padaryti, pagal Dievo širdį»⁸.

Reikia pasaulį perorganizuoti pagal teisingumą ir meilę⁹. Reikia «daug studijų, daug darbo, daug savęs pamiršimo ir ypatingai daug meilės»¹⁰.

10. Sutikime, kad mes pažįstame didžiąsias popiežių enciklikas, liečiančias Bažnyčios socialinę doktriną. Bet daugelis tų tekstų yra tik popiežių kalbos, pareiškimai per radiją. Jei pripažįstame enciklikos, tai vis dėlto negalima tokios pat reikšmės teikti popiežių kalboms, pasakytoms vairiomis progomis.

Šiuo reikalu reikia išskirti ekstraordinariusius popiežių pareiškimus *ex cathedra*. Tai yra neįprastai katalikams dalykai, kurie yra dogmos. Šalia to yra paprastu keliu daryti popiežių pareiškimai — enciklikos, kalbos, laišakai, kuriais popiežiai pareiškia savo mintis mums ir pima socialinę katalikų doktriną. Tai jūra tradicinės Bažnyčios kelias. Ne tik popiežiai, bet ir vyskupai nusako tiesas, kurioms katalikams reikia laikytis. Tikintieji jas turi priimti. Ir tai sakant, reikia prisiminti Evangelijos žodžius: «Kas Jūs klauso, manęs klauso»¹¹. Reikia nepamiršti, kaip kardinolas Liénart 1929 m. yra sakęs: «Bažnyčia tai laiko morališkai reikalinga. Bažnyčia ragina. Bažnyčia nori. Bažnyčia sugestionuoja. Bažnyčia rekomenduoja. Ir popiežių kalbos, pareiškimai per radiją, turi tiek pat autoriteto, kiek enciklikos»¹².

III. Katalikų socialinės doktrinos realumas

Atžymėjus svarbesnius priekaištus katalikų socialinei doktrinai, iš naujo dar galime žiūrėti tuos priekaištus tuo tikslu, kad galėtume pasisakyti, ar Katalikų Bažnyčios socialinė doktrina yra reali ir yra aiškiai tik principinė, ar, priešingai, ji gali mums nurodyti ir kai kurias orientacines gaires veiklai. Šiuo klausimu pasirodė stambus veikalas¹³.

Išvardyti klausimai, reikia pripažinti, daugumoje pačių katalikų yra keliami, nežinant, kad vis labiau ir labiau katalikai su socialine

⁸ Pijaus XII 1952 m. vasario 10 d. radijo kalba.

⁹ Pijaus XII 1939 m. spalio 20 d. kalba.

¹⁰ Pijaus XII 1947 m. sausio 8 d. kalba Romos patricijams.

¹¹ *Luko* 10, 16.

¹² Mgr. Guerry, *Ten pat*, 168-195 psl.

¹³ Jean-Yves Calvez ir Jacques Perrin, *Église et Société économique. L'enseignement social des Papes de Léon XIII à Pie XII (1878-1958)*, Éd. Aubier, Paris 1959.

Bažny ios doktrina susipaž sta ir j stengiasi praktikuoti. Keldami realumo klausim , katalikai patys nor t , kad Katalik Bažny ios socialin doktrina b t aiškesn ir duot daugiau orientacijos gairi , kaip praktiškai t doktrin vykdyti. Tokie jau dabar laikai — norima visk aiškiai tur ti ir matyti aiškius nurodymus, kaip ir k reikia vykdyti. Tai atominio amžiaus praktika ir reikia su j ja skaitytis.

Pirmoje eil je katalik socialin s doktrinos realumo klausimas kyla iš Jungtini Amerikos Valstybi , kur Edward Duff, iš *Social Order* Instituto, esan io Saint Louis mieste, keli klausim nuosavyb s reikalui, ar jinai yra suderinama su amerikonišku ekonominiu, socialiniu ir politiniu kontekstu. Jis t klausim kelia, nes Jungtini Amerikos Valstybi esanti nežinoma priva ios nuosavyb s s voka ir ten viskas es centruota stambiose « kompanij » mon se. Duff eina toliau, teigdamas, kad niekur pasaulyje nebeegzistuojanti privatin nuosavyb , « žem s nuosavyb ir gamybos rankiai, taip, kaip mes randame etikos vadov liuose »¹⁴. Teigimas yra realus, bet pamirštama, kad moraliniai reikalavimai pasilieka galioje ir jie nepraranda prasm s, nors jie praktiškai ir neb t užlaikomi. Pagal Duff Jungtini se Amerikos Valstyb se darbininkai nesijau i darbdavi pavergti. Soviet S jungos pasiekti rezultatai rod , kad yra kit paskat kurti, negu vien nuosavyb s klausimas. Pagaliau, kas lie ia ekonomin saugum — vakar pasaulis niekuomet netur j s tokio laikotarpio, kad tiek maža žmoni mirt iš bado, ar nuo lig vien d l maisto ar mediciniškos pagalbos stokos.

Niekas negali drausti panašius klausimus kelti. Bet ryšium su šiais klausimais, turime iš kitos pus s dar šiuos klausimus iškelti.

Pirmiausia, klausimas kyla, kod l rodoma Katalik Bažny ios socialin s doktrinos atžvilgiu toks jautrumas. Pavyzdžiu gali b ti šiais metais (1959) keltas pranc z dienraš i klausimas, kod l kardinolai Liénart ir Richaud bei arkiv. Mgr. Guerry «ein Cezario veikimo srit ». Tai liet kai kuri moni darbinink atleidim ir išvardyt Bažny ios hierarch intervencij , kad darbininkai neb t atleisti. Tas jautrumas juo labiau yra nesuprantamas, nes valstyb juk n ra galutinis g rio ir blogio teis jas ekonominiuose santykiuose. Valstyb gali ir suklysti, tai kod l Bažny ia negali tarti savo žodžio klausimais, kurie lie ia žmoni pad t ir j moral ?

Ir šiuo reikalui dažnai praktiškame gyvenime vyksta keistas sutapimas : tiek marksistai, komunistai, kurie Bažny ios socialin doktrin laiko « reakcionieriška », tiek konservatoriai, kurie Bažny ios socialin doktrin kartais palaiko revoliucionieriška — puola

¹⁴ Edw. Duff, *Property in the American environment*, Social Order, January, 1959, 2 psl.

katalik socialin doktrin ir Evangelij , kaip netinkamus dalykus. Tai geriausias rodymas katalik socialin s doktrinos realumo, arba geriau pasakius, tai yra rodymas, kad Katalik Bažny ios socialin doktrina n ra tinkamai suprantama. ia ir gl di visa drama. Visi nesusipratimai, susij su katalik Bažny ios socialine doktrina dažniausia kyla d l to, kad katalik socialin doktrina bei jos pasi lymai n ra su atitinkamu rimtumu studijuojami ir taikomi praktiš kame gyvenime.

Išvardyti Duff teigimai, lie i nuosavyb s klausim , nereikia suprasti taip, kaip jis juos perduoda pagal moralinius vadov lius. Bažny ios doktrin aiškinant ir skelbiant, reikalinga yra j imti su visais niuansais. Kada Bažny ia kalba apie nuosavyb , reikia pagalvoti ir apie tai, kad Bažny ia neaiškina tai visa grynai materiališ kai. Bažny ios socialin doktrina n ra baigta : reikia kai kuriuos principus suprasti, kaip tradicinius ; reikia taip pat kai kuriuos dalykus suprasti, kaip dalykus, kuriais Bažny ia aiškina savo doktrinos turin . Reikia geros valios ir lojalumo interpretuojant Katalik Bąžny ios socialin doktrin .

Nereikia pasitenkinti tik kai kuriomis katalik socialin s doktrinos nuotrupomis ir pamiršti visum . Sakysime, praktiš kai dažnai taip vyksta, kada prisimenama pla iai žinomas korporatizmo terminas. Jis buvo pavartotas *Quadragesimo anno* enciklikoje. Korporatizmas buvo suprstas daugiau kaip kooperavimas. Lygiai tas pats yra su kitu terminu — profesin s organizacijos. Šie terminai negali b ti išskirti iš katalik socialin s doktrinos, kuri visuomet primena draugij teises, darbinink sindikat klausim .

Panašiai yra ir su kitu klausimu, lie ian iu tai, kad Bažny ia nelaiko priešingu prigimtinei teisei fakto, jog yra žmoni , gyvenan i iš alg (salarit), bet ir šiuo klausimu nereikia pamiršti, kad Bažny ia taip pat nelaiko nat raliu dalyku, jog proletariatas amžinai likt toje pad tyje, kurioje jis yra¹⁵.

Aiškinant katalik socialin doktrin visuomet reikia tur ti galvoje, kad negalima atskir dalyk išskirti iš visos doktrinos visumos. Praktiš kos išvados, pagal katalik socialin doktrin , visuomet yra sud tingos, niuansuotos pagal pagrindinius doktrinos principus. Ir galutin je išvadoje galima pasakyti, kad aiškinant katalik socialin doktrin , reikia daug intelektualini pastang , nuoširdži ir nesuinteresuot . Tik tuo b du galima prieiti prie praktiš k formuli , jas praktiš kai pritaikyti neprasižengiant su doktrinos intencijomis.

¹⁵Pij aus XII kalba 1944.II.22 d. gav nios pamokslininkams, *Acta Apostolicae Sedis*, 36 (1944) 85 psl.

Jei katalikai, krikš ionys veikia ne pagal nuoširdžius sitikinius, — tuo atveju galima juos pavadinti veidmainiais. Ir dažniausiai katalikai, vadinamieji akcijos žmonės, gauna patirti nemalonum vieni iš kitų, dažnai jie būna vieni kitų kaltinami kaip klystantys ir nutolstantys nuo katalikų socialinės doktrinos. Taip jie patenka vadinam nerealistėms, kurie ir pradeda abejoti katalikų socialinės doktrinos realumu.

Todėl, antroje eilėje, kyla klausimai, susiję su katalikų socialine doktrina ir jos praktišku pritaikymu.

Šioje klausimų srityje visuomet prisimintinas šis pagrindinis dalykas: katalikų socialinė doktrina nori būti daugiau religinio ir moralinio pobūdžio, bet ne techniško, kaip Pijus XI yra pasakęs: «Bažnyčia neturi tam atitinkamų priemonių ir kompetencijos». Ji sikiša tik visa tai, kas liečia moralę. Kada apie tai kalbama ir prikišama katalikų socialinei doktrinai nerealumas — reikia nepamiršti, kad praktiški uždaviniai yra intelektualinio pobūdžio klausimai, kur reikalinga yra paruošti veiklos schemas ir planai, reformos, vairios struktūros, kurios — pripažinkime — turi katalikų būti ruošiamos, bet nepamirštant katalikų socialinės doktrinos turinio ir principų.

Pagaliau, trečioje eilėje, kyla klausimas, ar katalikų socialinė doktrina yra reali, jei jiniai nori institucijų ir dvasios reformos bei revoliucijos, kai dabar, atominiam amžiuje, viskas eina revoliucijos keliu.

Keliamas klausimas yra labai aktualus šiandien. Iš tikrųjų, jei kraštuose, kur katalikai yra valdžioje, katalikų socialinė doktrina būtų taikoma, — tai visu tikrumu galima būtų teigti, jog būtų valstybinis vaizdas pakitęs ir jisai skirtis tiek nuo senosios kapitalizmo sistemos, tiek nuo moderniško kapitalizmo supratimo ir lygiai jisai skirtis ypačiai nuo komunistinio kolektyvizmo. Ir dėl to, galima keliam klausimui atsakyti, jog katalikų socialinė doktrina yra revoliucinė, nes ji skelbia esmines reformas, ne reformules ir turi galvoje vis institucijų visumą.

Katalikų Bažnyčios skelbiama socialinė doktrina, jei gerai ją suprantame ir gerai ją sigiliname, yra greičiausiai pati revoliucionieriškiausia ir realiausia doktrina. Ji nesiriboja kai kuriomis ekonominėmis institucijomis, tuo tarpu kada marksizmas nori ribotis, tik damasis laimėti, arba, eventualiai pralaimėti, skelbdamas tik valstybinę nuosavybę, kaip gamybos priemonę. Nepamirškime, kiek atik marksizmas pareikalavo Sovietų Sąjungoje užsiblokuodamas ideologijos ir institucijų srityje. Realizmas nėra vien revoliucijos reiškinys; priešingai, kas nori būti realistas — turi būti lankstus. Ir šioje srityje katalikų socialinė doktrina, kol priešingai nebus

rodyta, galima teigti, yra pati realiausia, neskelbdama joki revoliucij .

Tiesa, dar yra kitas revoliucijos metod brožas, b tent, vartojimas, ar nepavartojimas prievartos. Bet šiuo klausimu Bažny ios doktrina yra tradicin : j gos pavartojim ji teleidžia tik tam, kad b t atitaisyta neteis tumai. Jei j gos pavartojimas yra perdedamas, jos vartojimas gali pereiti neteis tum ir neteisyb .

Bažny ios doktrina visuomet nori netinkam institucij transformacijos, bet tik pagal savo skelbiamus principus. Ji kovojo savu laiku prieš vergij , skelbdama žmoni lygyb ir žmogaus kilnum , ji veik verg labui, juos laikydama žmon mis, lygiais visiems kitiems, broliais krikš ioniais. Šiandien yra tas pat. Bažny ia negali ir neturi priemoni panaikinti vienoki ar kitok ekonomin režim , bet ji nuolat kartoja savo principus. Ir skelbdama savuosius principus — ji vartoja tikriausi keli ir labiausiai tikr , kad radikaliam b t pakeistos institucijos, kuri neteisingum ji nurodo.

Visas katalik socialin s doktrinos mokslas spindi šita dvasia ir šitais metodais. D l to nieku gyvu negalima teigti, kad ta doktrina n ra reali, nes nereališkiausias dalykas yra prievartos metodai.

IV. Katalik socialin s doktrinos vaidmuo bei paj gumas

Ne manoma yra šios paskaitos r muose smulkiai nurodyti, vaduojantis statistiniais duomenimis, koks yra iš viso Romos Katalik Bažny ios paj gumas, jos veikimo priemon s ir jos vaidmuo, nors tai pritikt , jei nor tum me visu tikslumu parodyti, koks yra pa ios katalik socialines doktrinos vaidmuo, koks jis gal t eventualiai b ti ir koks jo paj gumas gal t b ti, ar yra praktiškas šiais laikais. Socialinio krikš ionyb s paj gumo klausimas yra susij s su Kataliki Bažny ios paj gumu bei vaidmeniu. Tod l reikia tenkintis tik trumpa apybraiža.

Štai, pirmiausia, keletas duomen bendros orientacijos sumetimais. Visame pasaulyje skai iuojama apie 456 milijonus katalik , t.y. vis pasaulio gyventoj penktadalis. Ir tai yra beveik dvidešimt amži Evangelijos skelbimo rezultatas. Indus tik jimo skai iuojama 321 milijonas, budist — 200 milijon , islamo — 365 milijonai.

Nurodant šiuos duomenis, yra svarbu pažym ti du dalyku : kada kit religij žmon s gyvena beveik kompaktine mase, katalikai yra išsisklaid po vis pasaul . Iš vienos pus s tai rodo katalikyb s j g , spinduliavim , iš kitos pus s — tai yra ir jos silpnyb s prie-

žastis, nes, b dami išsisklaid , katalikai negali taip padaringai veikti, kaip kit religij žmon s. Kada kit religij atstovai beveik nesi-reiškia tarptautiniame gyvenime, tarptautin se institucijose — katalikai visur yra ir visur jie dalyvauja, jei ne kaip katalikyb s atstovai, tai kaip Katalik Bažny ios steb tojai. Popiežius visuomet iškilmingai taria savo žodi kiekvienu momentu ir jojo bals girdi visas pasaulis, ne vien katalikai. Tai yra antras svarbus bruožas, rod s katalik kokybin svor , ne vien kiekybin .

Dar yra kitas svarbus veiksnys, kur reikia pažym ti, tai kunig skai ius pasaulyje. Nekalb siu apie j skai i , bet pateiksiu kit duomen , b tent: Europoje skaitoma vienas kunigas 888 katalikams, Azijoje — vienas kunigas 1.300 katalik , Afrikoje — vienas kunigas 1.400 katalik , Piet Amerikoje, žemyne, kur yra apie tre - dalis viso pasaulio katalik , — vienas kunigas 5.000 katalik , Haiti yra vienas kunigas tik 7.888 katalikams ir Gvatemaloje vienas kunigas 16,038 katalikams. Brazilijoje yra viena provincija, kur vienas tik kunigas yra 40.000 katalik (Caetie diecezija).

Tad, Piet Amerika, žemynas, kuris materialiai atsilik s, yra ir kunig skai iumi blogiausiai apr pintas¹⁶.

Kada kalbame apie duomenis, prisiminkime Nikitos Chruš iovo žodžius : «Už penkiolikos met Europa bus marksistin ». Ir šiuo klausimu reikia sutikti, kad tai yra rimtas sp jimas Katalik Bažnyiai ir visam Vakar pasauliui. Pripažinkime, kad Vakarai šiandien neturi politikos Soviet S jungos atžvilgiu. Jie veikia diena po dienos, jie neturi moralin s j gos, moralinio atsparumo. Jie neturi doktrinos. Eventualiai, gal b t Vakarai tikisi Bažny ios religine j ga, ypa Katalik Bažny ios. Bet Vakarai tik pagerbia Katalik Bažny i , išklausu jos skelbiam žodži , ta iau Vakarai neseka Katalik Bažny ios doktrinos. ia ir yra Vakar pasaulio tragedija, ia ir gl di klausimas, ar krikš ionyb s socialin doktrina yra reali, ar ji yra paj gi visus pavojus apgal ti. Vakarai lig šiol nepaj g suprasti, kad marksizm -komunizm galima nugal ti tik pasaulietiškoje plotm je, bet ne religijos plotm je, nes marksizmas-komunizmas n ra religija, tai yra tik žmoni materialistin filosofija.

Stalinas karo metu es s Rooseveltui ir Churchillui k l s klausim , kiek popiežius tur s divizij . Jis t klausim k l , kaip strategas, nor damas žinoti, koks yra Katalik Bažny ios paj gumas dabar, šiais laikais, nes Katalik Bažny ia komunizmui yra mirtinas priešas.

Teologai gal gal t atsakyti, kad amži eigoje Bažny ia, Dievo malon s d ka, tur jo ne kart steb tin atgimimo reiškini . Gal

¹⁶ Duomenys pagal *La Croix* 1959.VI.9 d. numer .

b t ir dabar vyks atgimimas. Gal b t pop. Jono XXIII šaukiamas visuotinis konciliumas ras keli , kaip geriausia yra šiandien Katalik Bažnyiai veikti, kokiais metodais. Tik kim s. Bet tas visuotinio koncilio šaukimas yra aiškus rodymas, kad Katalik Bažnyia supranta pavoj ir jieško išeities. Bažnyia turi apskai iuoti savo j gas, susiorientuoti, kokios silpnys s yra ir kaip galima b t jas atitaisyti.

Nepamirškime, kad Šv. Sostas turi tyl vaidmen . Jis padarinas, neži rint vis silpnum . Šv. Sostas turi techniškas priemones informuoti pasaul . Tradiciniai Bažny ios pamokymai veikia. Smarkiai veikia pastaruju laiku vadinama religin sociologija. Pranc zijoje kai kurie teologai galvoja, jog reik t , kad b t veikiama nauja lytimi — darbo teologijos mokslu, kaip yra moralin , spiritualin teologija. Šalia išvardyt priemoni Šv. Sostas turi autoritet , kurio niekas negali gin yti. Net ir komunistiniuose kraštuose katalikai seka Romos bals . Laisvuose kraštuose tas pats reiškiny.

Tad, organizacija, informacija, disciplina yra reiškiniai, kurie rodo Katalik Bažny ios paj gum visose srityse taip pat ir mums r pirmu klausimu. Bet visais laikais ir dabar — Bažnyia gina išimtinai dvasin srit , dvasines teises. Tai yra Bažny ios nepriklausomyb s požymis ir prigimtis. Jinai neriša savo likimo su joku režimu, su jokia civilizacija. ia yra Bažny ios j ga, kuri negali b ti lyginama su divizij skai iumi. D l to Bažnyia eina atsilikusius kraštus ir ten skelbia evangelij , net jei ir nepatikt kai kuriems Vakar kraštams. ia Bažnyia rodo, kad ji n ra reakcionieriška. Ši ja linkme prisiminkime pastaruju laiku t fakt , kiek Katalik Bažnyia švent nauj kunig , kiek paskyr nauj vyskup vairi rasi tarpe. Ir džiugus yra faktas, kad katalik skai ius Afrikoje labai smarkiai auga. 1927 m. juodosios ras s katalik ten tebuvo tik apie 3.500.000, o 1955 m. jau 15.583.000. Dabar prašoka 21.000.000. Vien tik 1955 m. Afrikoje buvo pakrikštyta 1.015.000 juoduj . 1962 m. ten buvo daugiau 2.000.000 katechumen besiruošian i krikštui.

Suprantama, Bažnyia šiandien n ra pripažinta *de jure* Katalikyb toleruojama. Jos j ga t ra tik moralin . Tai yra daugiau dvasin s takos veiksnys. Svarbiausias gal Katalik Bažny ios silpnumas šiandien yra tas, kad 90% katalik yra Vakaruose — Europoje ir Amerikoje, o politin je plotm je visi interesai yra nukryp Azij ir Afrik . 60.000.000 katalik šiandien yra už geležin s uždangos, kur, deja, nei Bažnyia, nei Vakar laisvasis pasaulis nedaug gali pad ti, išskyrus radijo transliacijas, simpatijas.

Pa iame laisvajame pasaulyje matome reiškinis, kurie negali Bažny ios džiuginti, pavyzdžiui, nukrikš ion jimas. Sakysime Ita-

lijoje — nustatyta, kad 46% kaimo gyventoj balsuoja už komunistus. Kas bus su katalikais Piet Vietname, Pilipinuose, Formozoje? Libane katalik pad tis irgi neaiški. Bet yra ir džiuginan i reiškiniai : Šiaur s Amerikoje jau 25 % gyventoj yra katalikiškai krikštijami, Kanadoje 44,7%.

domiausias reiškinys, konstatuotinas šiandien yra tas, kad Bažny ios ribos atitinka laisvojo pasaulio riboms. Ir Bažny iai tenka iš komunistin s ir Maskvos propagandos tie patys sm giai, kaip Vakarams. Užtat ir primetama, kad Bažny ia yra kapitalizmo šalinink .

reikal ži r dami pasaulie i akimis, negalime nekonstatuoti ir to, kad Katalik Bažny ia turi ir vidini sunkum , ar nesklandum . Jie yra dviej r ši : vieni yra susij su reorganizaciniais klausimais sen krikš ionišk tradicij kraštuose, kiti yra susij su katalik sistiprinimu kraštuose, kurie naujai yra per j katalikyb .

Piet Amerikoje susiduriama, kaip sakytą, su kunig stoka, su politiniu nepastovumu, su antiklerikalizmu, su religine ignorancija. Kai kur tik vienas kunigas tenka 6.000 katalik , kada Pranc zijoje vienas kunigas tenka 727 katalikams. Ši kunig stoka yra panaudojama protestant , kuri misijos, išvytos iš Kinijos, šiandien braunasi Piet Amerik .

Europoje vyksta katalikiškos akcijos kriz . Tai matyti Pranc zijoje, tai matyti beveik ir visoje Europoje. Pagrindin priežastis, kod l katalikiškoji akcija Europoje silpn ja, yra jos supolitininimas. D l to yra jieškoma nauj keli , b tent — organizuoti parapijin gyvenim taip, kad jis atitikt gyventoj nuotaikas. Nauji liturginiai ir bibliniai bandymai yra daromi, kad b t pašalinta tikin i j religin ignorancija. O jaunimo tendencijos yra tokios, kad jis nor t katalikyb je rasti dinamiškus sprendimus pasaulietiškais klausimais, kad katalikyb tapt patraukli ir viliojanti. Ir krikš ioniškos partijos — jų tarpe krikš ionys demokratai — negali šios jaunimo tendencijos patenkinti. Vieningos, apjungtos Europos id ja tai taipgi nedav atsakymo.

Šiaur s Amerikoje konstatuojama, kad religinis atgimimas yra mažesnis negu kult rinis. Tiesa, pašaukim skai ius ten did ja, katalik institucijos auga, bet tas pats reiškinys pastebimas ir pas protestantus. Tik 44% katalik teskaito katalikiškus leidinius. Daugiau r pinamasi laukujais dalykais, kaip katalik doktrinos pagilimumu.

Afrikoje, juoduj tarpe, dabar yra 10,7% katalik . Bet katalikyb susiduria ir su islamo pl timusi ir su komunizmu. Svarbiausia, n ra politinio pastovumo. Viskas juda.

Tad, visur, pastebima tas pats reiškinys — tiek pramonės kraštuose, tiek kraštuose, kur vyksta transformacija visose srityse — Bažnyčia visur nukentima.

Gal klystama, bet yra daug žmonių, kurie galvoja, kad šiandien Bažnyčia ieško rasti naujų kelių, kitais metodais skelbiamos ideologijos bei doktrinos; nebepakanka tenkintis tomistine teologija. Tikimasi, kad Bažnyčia sukels dogmatinį atbūdimą, nes dogmatika šiandien palieka tik dvasininkų tarpe ir nebeapima masių. Bažnyčia ieško rasti taip tvarkytis, kad masės nenutolėtų nuo Bažnyčios, kaip savo laiku buvo ir yra nutolusios nuo Bažnyčios darbininkų masės, kuri rodo religinę sociologiją. Nors yra graži dvasinio atgimimo ženklė, tačiau trūkstantis kunigų, nukrikęs iš jėgų, visus sluoksnius. Ir tai visose tautose, ypač iškrautuose, kurie yra atsilikę ir kurio islamo tikėjimas ir marksizmas turi didelio pasisekimo.

Svarstydami mums rūpimą klausimą, koks yra socialinis krikščionių sąjunga, galime rasti nepaprastai duomenis, kurie rodo, kiek katalikų spinduliuoja, kiek ji visuose kraštuose gražiai reiškiama, kiek turi vairių profesinių organizacijų, kiek katalikai reiškiama politiniame gyvenime ir kiek turi jie tokos. Gražiausia iliustracija yra šie faktai: Vokietijoje, Belgijoje, Liuksemburge, Olandijoje, Austrijoje, Italijoje katalikai turi vadovaujant vaidmenį. Bet ar visur yra taikoma Bažnyčios skelbiama socialinė katalikų doktrina, tai yra kita problema, kuri negali užtemdyti socialinio krikščionių sąjungos reikšmės ir tokos.

Stai keletas duomenis, kurie ryškiai rodo socialinę krikščionių sąjungą: tarptautiniame gyvenime: Jungtinių Tautų Organizacijai katalikų teikia savo paramą; katalikai aktyviai dalyvauja tarptautinėse organizacijose, kuriose jie neša daug atsakomybės; katalikų kuria tam tikrą dvasinį klimatą, kuris tarptautiniame gyvenime favorizuoja pačios Jungtinių Tautų Organizacijos veikimą.

1948 m. Kalėdų žodyje pop. Pijus XII pasakė: «Tegu Jungtinių Tautų Organizacija tampa pilnutine ir gryna tarptautinio solidarumo ir taikos išraiška».

Tarptautiniame plotme katalikai aktyviai dalyvauja vairiose organizacijose, kurių vienos yra tarptautinės ir tarpvyriausybines, kitos privatinės.

Pirmąjį kartą yra Ekonominė ir Socialinė Jungtinių Tautų Organizacijos Taryba, Socialinė Komisija, specialios komisijos vairiais klausimais, pagaliau UNESCO. Ji visur katalikai, kartu dalyvaujant su kitais, gali reikšti mintis, kurios turi konsultatyvines teises. Ji gali pasireikšti organizacijos ir pateikti projektus, pasiūlymus pagal socialinę krikščionių sąjungos doktrinos principus. Durys yra atviros.

Taip pat ir privatin s organizacijos gali tarti savo žod . Iš j pamin tina: Tarptautin s Katalik Organizacijos (O.I.C.), kuri yra keturios dešimt (intelektualai, mokytojai, profesoriai, darbdaviai, darbininkai, gailestingosios seserys, žurnalistai ir t.t.). Kai kurios iš j yra masi organizacijos, kaip Kataliki moter organizacij tarptautin s - junga, su 36.000.000 nari , Katalik Darbinink Organizacija (J.O.C.) su 2.000.000 nari , Tarptautin krikš ioni sindikat Konfederacija su 3.000.000 nari , Krikš ioni darbinink s j dži tarptautin federacija su 3.000.000 nari . Visos jos gali kooperuoti tarptautiniame gyvenime, atstovauti, ginti, skleisti krikš ioniš k doktrin klausimais, kurie lie ia tarptautin gyvenim , gali formuoti kompetingus specialistus, apaštalus, tarptautiniais klausimais, užtikrint katalik atstovavim Jungtini Taut Organizacijoje ir kitose jos institucijose, gali darbuotis taut susiartinimo klausimais.

Šiam visam darbui koordinuoti egzistuoja vadinamoji Katalik Tarptautini Organizacij Konferencija, kur susirenka j pirmininkai. Šventasis Sostas ia nuolatos atstovaujamas.

Šalia šios organizacijos veikia trys informacijos ir ryši centrai tarptautin ms katalik organizacijoms, b tent:

Tarptautini Katalik Organizacij Informacijos centras, veiki s Ženevoje, prie Jungtini Taut Organizacijos r m .

Tarptautinis Katalik Civilizacijos centras prie UNESCO Paryžiuje. UNESCO organizacijoje Šv. Sostas turi savo nuolatin steb toj .

Ryši centras tarp Tarptautini Katalik Organizacij ir Misij su centru Romoje¹⁷.

Išvadoje galima teigti, kad tiek atskir taut gyvenime, tiek tarptautiniame gyvenime, socialinis krikš ionyb s paj gumas gali nuolat pasireikšti ir jis turi galimum savo mokslui, savo tiesoms skelbti. Katalikai gali nešti daugiau susipratimo dvasios ir nuotaik , susitaikymo dvasios ir daugiau vienumo (unite). Krikš ionyb s vaidmuo turi pla ias galimybes, yra privilegijuotoje pad tyje ir gali daug padaryti.

V. Socialinio katalik paj gumos lygos

Kalb dami apie socialin krikš ionyb s paj gum , visai nutyl - jome apie labai daugel dalyk , kuri nereikia iš aki išleisti. Prisiminkime tik katalik misijonieri darbus, atliktus variose socia-

¹⁷ Mgr. Guerry, *L'Église et la Communauté des Peuples*, Paris, Bonne Presse, 1958 m., 286-300 psl.

lini problem srityse visuose žemynuose, prisiminkime lygiai katalik pagalb tremtiniams. Štai Belgijoje veikianti *L'Aide a l'Église de l'Est*, vien 1958 m. yra davusi 9.447.647 pranc z frank pab g - liams Pranc zijoje, kurios sumos 4.000.000 fr. atiteko lenkams. Šioji organizacija, daugiau žinoma *Oastpriersterhuellé* vardu — r p - nasi pab g liais, Tylos Bažny ia ir ateities paruosimo klausimais. Nekalbame specialiai ir apie labdaryb s srityje turimus katalik nuopelnus, nes tai n ra m s tikslas. Bet labdaryb visuomet katalik darbe bus reikalinga ir ji yra b tina, nes Kristus yra pasak s « Visuomet bus neturting j s tarpe ».

Daug gal galima b t kalb ti apie socialinio katalik paj gumo s lygas, priemones, bet ia pasitenkinsime tik svarbiausiais dalykais. J tarpe tik šiuos pamin sime :

1942 m. Pijus XII Kal d proga sakytoje kalboje yra kviet s krikš ionis *croisade* kurti krikš ioniš k socialin santvark . Ar tai buvo vykdoma katalik bei j vad tarpe ? Atrodyt , kad tai tebuvo tik reliatyviai vykdoma. Žinodami pad t visokeriopais poži riaais, turime konstatuoti, kad reikalinga yra veikla ir kova kaip sako Yves de Montcheuil, S.J.: «Teisingumas yra pergal s rezultatas prieš priespaud , anarchij ir netvark »¹⁸. Prisiminkime tai, kad « jokia tauta niekad neišsivadavo iš vargo ir skurdo, nepasiek gesn s b ties be didelio ir sud tingo rimto vis žmoni darbo, tiek t , kurie veda darbus, tiek t , kurie sakymus vykdo »¹⁹. Ir šiame darbe reikia visuomet prisiminti du b tinausius dalykus — « institucij reform ir papro i pataisym »²⁰.

Tad, svarbiausias ir pirmasis dalykas yra krikš ionyb s socialin s doktrinos pažinimas, jos skelbimas ir kova už j . Vietoje «klasi kovos» š kio, kur skelbia marksistai, — atrodo, katalikai tur t paskelbti š k « Kov už Teisingum »²¹.

Antroji socialinio krikš ionyb s paj gumo s lyga yra tinkamas katalik sis moninimas paklusnumo ir laisv s klausimu Katalik socialin s doktrinos srityje, kaip ir visose kitose Katalik Bažny ios doktrinos srityse.

Visi gerai žinome ir suprantame, kad Katalik Bažny ia reikalauja visiško paklusnumo. Jei mes vien kart tariam s es katalikai, tai nieku gyvu negalime leisti sau gin yti Katalik Bažny ios

¹⁸ *L'Église et le Monde actuel*, 2e éd., 37 psi., Témoignage Chrétien, Paris, 1945.

¹⁹ Pij us XI, *Quadragesimo anno*, 274 psl. pagal vysk. V. Brizgio išleistas *Papieži Enciklikas*.

²⁰ Pij us XI, ten pat 282 psl.

²¹ Lucien GuIssar d, A. A., *Catholicisme et progrès social*, 99 psl. Paris, Arth. Fayard, 1959.

skelbiam doktrin. Laisvai mes jome Katalik Bažny ios tiki-
i j eiles ir laisvai jose pasiliecame. Jei laisvai pasiliecame — mes
turime prisiimti vykdyti tai, k skelbia Katalik Bažny ia, ar tai
b t dogm srityje, ar socialiniais klausimais. Ir pasaulie iai, ne
katalikai, pripaž sta, kad « Ten, kur yra *prisiimtas paklusnumas*, tik
ten yra Laisv ir niekur kitur »²².

Šiuo reikalu leidžiu sau priminti Paryžiaus arkivyskupo kardi-
nolo Feltin 1958 m. gav nios pastoralin laišk , kuriame pasi-
sako socialin s srities klausimu : «Katalikas žino, kad yra socia-
lin Bažny ios doktrina ir kad ji yra jam privaloma. Pateik-
dama kataliko s žinei tinkamos šviesos, jinai jam padeda paruošti
labiausiai žmonišk socialin ir ekonomin santvark . Jinai sprendžia
ir padeda pašalinti klaidas arba klaidingas reakcijas. Jinai apvalo
keli ir j išlaisvina tinkamam konstruktyviniam ir sveikam darbui ».
Jinai kataliko iniciatyvos nepanaikina, nes « Krikš ionims priklauso
j pa i atsakomybe imtis politini , ekonomini ir socialini ana-
lizi ir pagal jas padaryti atitinkamas išvadas, kaip geriau b t
veikti. Katalik socialin doktrina n ra paruošta programa, kuri
reik t tik vykdyti. Patys katalikai turi veikimo program paruošti,
program , kuri, vaduodamasi t ja doktrina, savo paži romis ir savo
planais b t tokia, už kuri pasaulie iai tur t visišk atsakomyb »²³.

Žinome posak *Roma locuta, causa finita*. Tad disciplinos ir pak-
klusnumo reikalas katalikams, dirbantiems socialin je srityje yra
privalomas.

Baigiamosios mintys

Kalbant apie socialin krikš ionyb s paj gum , svarbiausia rei-
kia galvoti apie «socialinio teisingumo ir socialin s meil s atnauji-
nim visuomen je »²⁴.

Jau Tridento konciliume Laynez, 1562 m. rugs jo 6 d. yra
padar s katalikams sp jim : « Meil , kuri favorizuoja netikin iuo-
sius ir pamiršta katalikus — n ra tikra meil »²⁵.

Jei katalikai nori tikrai vykdyti socialin Bažny ios doktrin
— pirmoje eil je jie patys savo tarpe turi b ti vieningi ir vieni ki-
tiems parodyti ne žodžiais, bet darbais tikr krikš ionišk meil .

²² Citata iš Simone Wer pagal L. Guissard, A. A., *Catholicisme et Pro-
grès Social*, Ten pat, 49 psl.

²³ Kardinolas Fel tin, *Obeïssance et Liberté dans l'Église* 25 ir 26 psl.

²⁴ Pij us XI, *Quadragesimo anno* pagal *Popieži Enciklikas* 298 psl.

²⁵ Mgr. J. Rupp, *Jean XXIII, l'Amérique Latine et nous* straipsnis savait-
raštyje *France Catholique*, 1959.I.21 d.

Tik tada jie gal s tinkamiau ir s kmingiau vykdyti Bažny ios doktrin socialiniame gyvenime.

Savu laiku esu tur j s paskait apie *Quadragesimo anno* Kaune. Baigdamas š pranešim , noriu tik pacituoti tos enciklikos žodžius :

« Tesusijungia tad visi geros valios vyrai, kurie po Bažny ios Ganytoj akimis nori kovoti šit ger ir taiking Kristaus kov : ir visi Bažny ios vadovaujami bei mokomi tesistengia kiekvienas pagal savo išmanym , j gas ir pad t š t nešti t krikš ioniš k j žmoni visuomenin atnaujinim , kur Leonas XIII savo nemirštam ja enciklika *Rerum novarum* pranašavo, “ nejieškodami sav s nei to, kas j yra, bet kas yra J zaus Kristaus”»²⁶. «Reikia, kad dirb socialin darb pasižym t išmintimi bei laisvu nuo vairi kraštutinum sprendimu ; kad jie ypatingai giliai b t perimti Kristaus meil s, kuri viena tepaj gia maloniai, stipriai palenkti žmoni šird ir vali teisyb s ir žmoniškumo statymais »²⁷.

²⁶ Pij us XI, *Quadragesimo anno*, pagal *Popieži Enciklikas*, 308 psl.

²⁷ Pij us XI, *Quadragesimo anno*, pagal *Popieži Enciklikas*, 306 psl.

PANAUDOTA LITERAT RA

- Heckel, R., *Christianisme et socialisme démocratique*, Revue de l'Action Populaire, Éd. Spes, Paris, m nesinis žurnalas, 116 nr., Mars 1958.
- Boso, R., *Sociologie des relations internationales*, Ten pat, 127 nr., Avril 1959.
- Cal vez, J.-Y., *Réalisme des principes sociaux de l'Église*, Ten pat 128 nr., Mai 1959.
- Chambre e, H., *Compétition de l'Est et de l'Ouest*, Ten pat, 129 nr., Juin 1959.
- J. E., *Regards sur le Monde : L'actualité sociale dans le monde*, keli autori apžvalga, Ten pat, 130 nr., juillet-août 1959.
- Br izgys, Vysk, Dr. V., *Papieži Enciklikos*, Lux, 1949 m.
- Directoire Pastoral en matière sociale, à l'usage du Clergé*, 3e éd., Bonne Presse, Paris, 1951.
- Code Social, Esquisse de la doctrine sociale catholique*, Nouvelle synthèse, Éd. Spes, Paris, 1948.
- Code de Morale Politique*, Synthèse Doctrinale, Éd. Spes, Pris, 1957.
- Code de Morale Internationale*, Nouvelle synthèse, Éd. Spes, Paris, 1948.
- La conscience chrétienne et les nationalismes*, Semaine des Intellectuels catholiques, 1958, Éd. Pierre Horay, Paris, 1959.
- Fel tin, S. E. le Cardinal, *Obéissance et Liberté dans l'Église*, Lettre Pastorale, Carême 1958, Paris.
- Guerry, S. E. Mgr., *La Doctrine sociale de l'Église*, Bonne Presse, Paris, 1957.
- Guerry, S. E. Mgr., *L'Église et la Communauté des Peuples*, Bonne Presse, Paris, 1958.
- Guissard, Lucien, A. A., *Catholicisme et Progrès Social*, knygut iš kolekcijos *Encyclopédie du Catholique au XXe siècle*, Je sais-je crois, Éd. Arthème Fayard, Paris, 1959.
- Guissard, A. A. Lucien straipsnis *Enseignement de l'Église et progrès social. Politique et Religion*, Cahier 26, 1959, *Recherches et Débats du Centre Catholique des Intellectuels Français*, Éd. Arthème Fayard, Paris.
- Montcheuil, S. J., Yves de, *Le Problème social*, straipsnis knygoje *L'Église te le Monde Actuel*, Témoignage Chrétien, Paris, 1945.
- Nicol as Jean, A. A., *Onze ans du Paradis*, Libr. Artème Fayard, Paris, 1958.
- Pensée Chrétienne et Communauté Mondiale*, Cahier 23, 1958, *Recherches et Débats du Centre Catholique des Intellectuels Français*, Éd. Arthème Fayard, Paris.
- Problèmes du Catholicisme Français*, La Nef, 5, Éd. Juillard 1953.
- Vallin, S. J. Pierre straipsnis *L'Enseignement Social. La vie de l'Église sous Pie XII*, Cahier 27, 1959, *Recherches et Débats du Centre Catholique des Intellectuels Français*, Éd. Arthème Fayard, Paris.

Dr. S. A. Ba kis

Paryžius

L'IMPORTANCE DE LA DOCTRINE SOCIALE DE L'ÉGLISE

par

Dr. S. A. Ba kis

Résumé

L'auteur expose les principes fondamentaux de la doctrine sociale de l'Église catholique. Il mentionne et critique les objections qui sont faites à cette doctrine.

Ensuite, il étudie le réalisme de la doctrine sociale de l'Église, ainsi que son rôle et son efficacité.

Puis, il indique les conditions du rayonnement de la doctrine sociale de l'Église et termine son exposé en soulignant que les catholiques doivent pratiquer la justice et la charité dans leur vie et chercher à se conformer à l'enseignement social de l'Église.